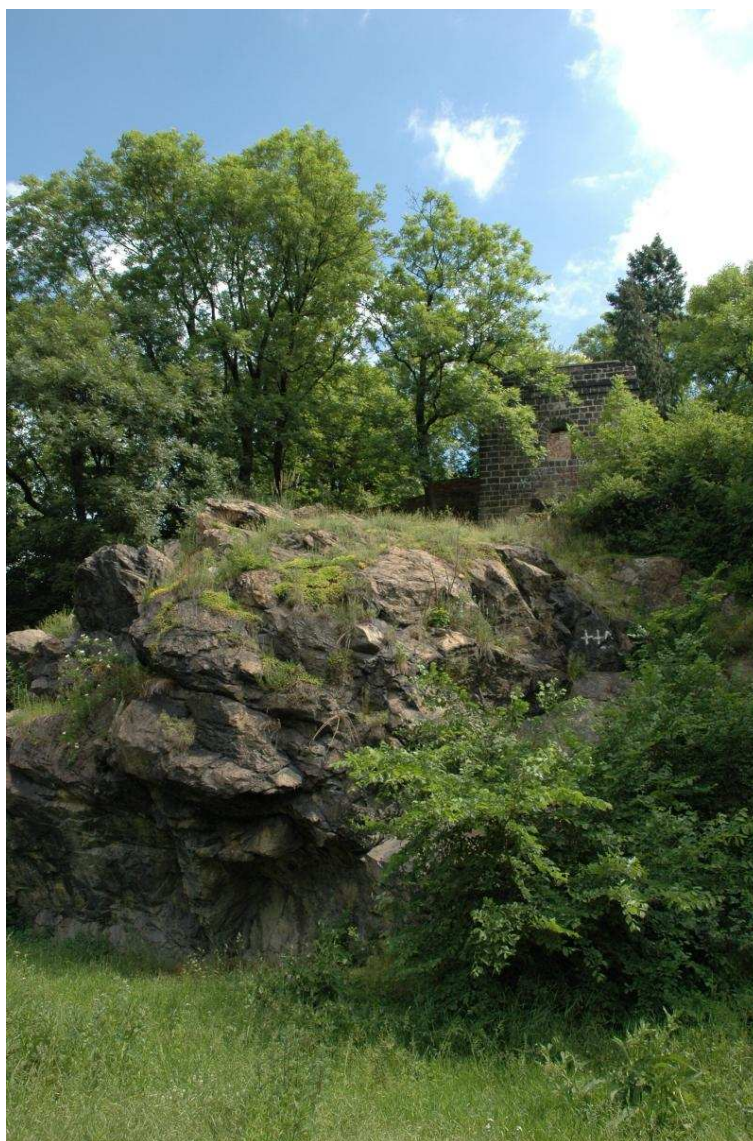

**Plán péče
o přírodní památku Pražský zlom**

**na období
2010-2022**

Ing. Karel Matějka, CSc.
2009

**Plán péče
o přírodní památku Pražský zlom**

**na období
2010-2022**

**Ing. Karel Matějka, CSc,
IDS, NA Komořsku 2175/2a, 143 00 Praha 4**

1. Základní identifikační popisné údaje

1.1 Název, kategorie, evidenční kód ZCHÚ a kategorie IUCN

Název	Pražský zlom
Kategorie	přírodní památka
Evidenční kód	1124
Kategorie IUCN	III. - přírodní památka

1.2 Platný právní předpis o vyhlášení ZCHÚ

vydal:	NV Praha
číslo:	5/1988 Sb. obecně závazných nařízení NVP, ONV, MNV, směrnic a usnesení NVP
dne:	4. 7. 1988
účinnost:	1. 9. 1988
poznámka:	novelizace 4/2006 a 23/1991 Sb. NVP nemají vztah k tomuto CHÚ

1.3 Územně-správní členění a překryv s jinými ZCHÚ

Kraj	hlavní město Praha
Obec s rozšířenou působností	
Obec	Praha 9
Katastrální území	Hloubětín

1.4 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí

Parcelní vymezení

Katastr	Parcelní číslo	Plocha dle GIS (m ²)	Výměra celkem dle KN (m ²) ¹⁾	Využití pozemku	Druh pozemku	Vlastnické právo
Hloubětín	8/1 část	1078	2275	zeleň	ostatní plocha	Židovská obec v Praze Maiselova 250/18, Praha, Josefov, 110 01
Hloubětín	12 část	681	871	zeleň	ostatní plocha	Hlavní město Praha Mariánské nám. 2/2, Praha, Staré Město, 110 01
Hloubětín	1776/2 část	1663	2181	jiná plocha	ostatní plocha	Hlavní město Praha Mariánské nám. 2/2, Praha, Staré Město, 110 01
celkem		3422				

¹⁾ Celý pozemek podle katastru

Ochranné pásmo nebylo vyhlášeno (OP šíře 50 m dle zákona).

1.5 Výměra území a jeho ochranného pásma

Výměra ZCHÚ podle vyhlášky 0,36 ha

Výměra ZCHÚ podle GIS 0,3422 ha

Poznámka: V prostředí GIS bylo provedeno vymezení hranice podle digitální katastrální mapy, parcelního vymezení a s použitím dosavadního vymezení v GIS vrstvě předané Magistrátem hl. m. Prahy.

Druh pozemku	ZCHÚ plocha v 0,0000 ha	OP - vyhlášené plocha v 0,0000 ha	Způsob využití pozemku	ZCHÚ plocha v 0,0000 ha
lesní pozemky				
vodní plochy			zamokřená plocha	
			rybník nebo nádrž	
			vodní tok	
trvalé travní porosty				
orná půda				
zemědělské pozemky ostatní				
ostatní plochy	0,3422		neplodná půda	
			ostatní způsoby využití	0,3422
zastavěné plochy a nádvoří				
plocha celkem v 0,0000 ha	0,3422			

1.6 Hlavní předmět ochrany

1.6.1 Předmět ochrany podle zřizovacího předpisu

Odkryv zpřístupňující plochu pražského zlomu, významného tektonického jevu pražské pánve.

1.6.2 Hlavní předmět ochrany – současný stav

A. objekt neživé přírody

útvár	geologické podloží	popis výskytu útvaru
dislokační plocha pražského zlomu, kde se stýkají zahořanské souvrství s horninami dobrotivského souvrství, skaleckými křemenci a dobrotivskými břidlicemi (beroun a dobrotiv)	ordovik (stupně beroun a dobrotiv)	Západní část přirozeného odkryvu tvořená nárazovým břehem Rokytky, kde je vypreparována křemencová lavice s dislokačním pásmem pražského zlomu

1.7 Cíl ochrany

Zajistit nerušenou existenci geologických objektů. Umožnit jejich další studium.

2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět a cíl ochrany

2.1 Stručný popis území a charakteristika jeho přírodních podmínek

Území se nachází v místech kontaktu jednotek potenciální vegetace *Pruno-Fraxinetum* (plochá níže položená část území) a *Melampyro nemorosi-Carpinetum typicum* (plochy nad dřívější záplavovou zónou).

Z botanického hlediska není území příliš zajímavé. Ve složení květeny tvoří významný podíl ruderalní druhy. Zjištěny byly např. následující druhy *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Carpinus betulus*, *Dactylis glomerata*, *Dianthus carthusianorum*, *Fraxinus excelsior*, *Geum urbanum*, *Hedera helix*, *Ligustrum vulgare*, *Malus domestica*, *Poa annua*, *Prunus avium*, *P. spinosa*, *Quercus robur*, *Robinia pseudacacia*, *Rosa canina*, *Rubus fruticosus* agg., *Sambucus nigra*, *Saponaria officinalis*, *Sedum spurium*, *Solidago canadensis*, *Symphoricarpos albus*, *Taraxacum* sect. *Ruderalia*. Na horním okraji skalních výchozů jsou zbytky porostů s *Festuca valesiaca*, *Dianthus carthusianorum* a *Bothriochloa ischaemum*.

V území je uváděn plž *Chondrula tridens*.

2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti

Území se nachází ve středu městské aglomerace, je sevřené mezi víceproudou silnicí na západě a zástavbu na východě. Celá oblast je pod dlouhodobým vlivem člověka, na skále nad územím se nachází hloubětínský zámeček.

V CHÚ byla situována příležitostná těžba štětu a šterku (část podél ulice U Slavoj), která byla ukončena nejpozději před 2. světovou válkou. Zřejmě šlo o stěnový lom.

2.3 Související plánovací dokumenty, správní rozhodnutí a právní předpisy

Plán péče na období 1.10.1999-30.9.2009 pro chráněné území Pražský zlom (zpracoval J. Němec, 1997, aktualizace 1999).

2.4 Škodlivé vlivy a ohrožení území v současnosti

Vlastní geologické jevy jsou ohroženy především intenzivním zarůstáním dřevinami, čehož následkem by bylo urychlené zvětvávání hornin.

Dříve zmiňovaná černá skládka (viz předchozí plán péče) dnes není v území patrná.

2.5 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch

Vzhledem k velmi malé výměře CHÚ a k jeho homogenitě nemá smysl území členit na jednotlivé segmenty (dílčí plochy).

2.5.1 Základní údaje o lesích

Na ploše ZCHÚ nejsou plochy lesní půdy. Z tohoto důvodu by oddíl 2.5.1 neměl být vypracován - vzhledem k výskytu porostů dřevin na části území jsou však vybrané údaje uváděny.

Přírodní lesní oblast 17 Polabí

Na základě zhodnocení podmínek v CHÚ a porovnáním s nejbližšími lesními plochami lze v území uvažovat o přirozené lesní vegetaci odpovídající souborům lesních typů 1C a 1A, které by měly mít přirozenou druhovou skladbu dřevin DBZ8 HB2 LP2 BRK BO MK BB, respektive DBZ7 LP1 HB1 JV1 BRK LPV JS JL TS.

Současnou druhovou skladbu lze odhadnout na JV 75% (silně se zmlazuje), HB 10%, AK 10%, KL 5%. Potřebné je postupně úplně likvidovat AK a přibližovat skladbu přirozené.

2.5.3 Základní údaje o objektech neživé přírody

PP tvoří tři odlišné jednotky. Hnědé jílovité břidlice modelují v sz. části PP zalesněný svah a představují tektonické podloží skaleckých křemenců, které tvoří skalní výchoz a druhou jednotku. Třetí jednotkou jsou černé jílovité břidlice, tvořící 4-5 m mocnou polohu s. od tektonického zrcadla na skalním výchozu.

Podle nalezené fauny (Röhlich 1953) a petrografického charakteru patří jemně slídnaté hnědé jílovité břidlice, začínající s. od křemencového výchozu ve vzdálenosti 5-6 m, k zahořanskému souvrství. Skalecké křemence tvoří masivní až nezřetelné lavice s převažujícím úklonem kolem 40° k JV. V severozápadní části výchozu je vyvinut antiklinální ohyb, kde jsou sklony opačného smyslu, od 60 do 80° k SZ. Mocnost křemencových lavic je různá, nejmenší lavice má kolem 500 cm. Místa jsou křemence tektonicky drcené v souvislosti s pohyby podél pražského zlomu. Ve stratigrafickém nadloží jsou j. od PP v zakrytém skalním podkladu vyvinuty tmavě šedé až černošedé jílovité břidlice dobrotivského souvrství. Tytéž břidlice tvoří podle faunistického obsahu rovněž třetí jednotku, která je mezi hnědými břidlicemi zahořanského souvrství a plochou tektonického zrcadla na křemencích v z. části odkryvu. V těchto místech je sice součástí drceného dislokačního pásma, ale zároveň drceného stratigrafického nadloží skaleckých křemenců. Fauna, kterou zde zjistil rovněž Röhlich (1953), dokazuje tak nepřímou stáří celého křemencového hřbetu, v minulosti považovaného i za křemence drabovské (nyní fevnické), tvořící až nadloží několik set metrů mocného dobrotivského souvrství.

Zvláštní popis si zaslouží vlastní dislokační plocha pražského zlomu jako nápadný fenomén dokazující posuny, ke kterým podle zlomu došlo v minulosti. V průběhu hlavních posedimentačních posunů podél tohoto zlomu došlo k zaklesnutí severní kry proti jižní, takže se podél zlomu stýká mnohem mladší zahořanské souvrství s horninami dobrotivského souvrství, skaleckými křemenci a dobrotivskými břidlicemi (beroun a dobrotiv). Výška posunu je v Hloubětíně minimálně 900 m. To odpovídá zjištění Vorla (1982), který udává vertikální složku pohybu až 1000-1800 m v poordovickém období. Dislokační plocha má v PP celkově svislý sklon s mírným kolísáním do 70° lokálně. Místa je dokonale vyhlazena do matového lesku. Svislé rýhování ve směru posunů, ke kterým podél dislokační plochy došlo, je poměrně řídké (Kříž 1985). Dostí časté jsou vodorovné žlábkové klínového průřezu, široké několik mm až více než 1 cm. Jejich vznik Röhlich (1953) vysvětluje rozpukáním křemencových lavic na vnějších stranách jejich ohybů. V těchto místech docházelo k odrolování křehkých křemenců, čímž vznikaly žlábkové vyplněné odroleným ostrým materiálem. Ten po obnažení křemencové dislokační plochy s tektonickým ohlazením vyvětral a vypadal. Na ploše tektonického zrcadla jsou i mělké ploché prohlubně s nerovným drsným povrchem; i u nich se Röhlich domnívá, že vznikly vyvětráním drobných, brekciovitých partií.

Severně od dislokační plochy je 4-5 m mocná poloha černých, silně drcených jílovitých břidlic, přivlečených z nadloží skaleckých křemenců. Ojedinele jsou v těchto drcených břidlicích uzavřeny kusy šedavých křemenců, o kterých se Röhlich (1953) domnívá, patrně nesprávně, že by mohlo jít o vklíněné zbytky řevnických křemenců. Proto i část břidlic vzdálenější od dislokační plochy (2-5 m) interpretuje jako libeňské břidlice bez jakéhokoliv paleontologického důkazu. S největší pravděpodobností jde rovněž o úlomky skaleckých křemenců a dobrotivské břidlice, vyvlečené z nadloží křemenců. Je třeba zdůraznit, že celých 5 m mocnosti pásma drcených břidlic musíme považovat za dislokační pásmo, i když k největšímu relativnímu posunu došlo mezi drcenými dobrotivskými břidlicemi a břidlicemi zahořanského souvrství.

Faunu popisuje Röhlich (1953), který zde odkryl celé pásmo s. od dislokační plochy (Röhlich, 1960). Z drceného pásma libeňských (dobrotivských) břidlic udává trilobitu *Zeliszella* (*Ormatops*) sp. a ramenonožce *Paterula bohemia* a *Tardaquila* sp. Ve vzdálenosti 5-6 m s. od dislokační plochy našel v hnědých jílovitých břidlicích trilobitu *Marrolithus ornatus*, *Selenopeltis buchi buchi* a plumulitu *Plumulites fraternus*. Mikrofauna nebyla studována.

PP Pražský zlom je jediným odkryvem, kde je možné na zemském povrchu vidět a studovat přímo dislokační pásmo jedné z nejvýznamnějších dislokací Českého masivu. Měla významný podíl na vývoji sedimentace v pražské pánvi během ordoviku a později, kdy podél ní došlo k velkým a významným pohybům v průběhu variského vrásnění. Odkryvy zlomů jsou obecně velmi vzácným fenoménem v krajinně zakryté mladšími sedimenty, které již nejsou porušeny. Většina takovýchto zlomů je pouze předpokládána na základě podrobného mapování, výskytu pramenů vody a dalších indicií. Obdobné odkryvy mají zásadní význam pro studium a ověřování zlomů, pro studium charakteru pohybů podél zlomových ploch, na základě zachovaných tektonogramů (rýhování) apod. Možnost stratigrafického určení hornin po obou stranách dislokačního pásma je základem pro stanovení výšky skoku, což v tomto případě bylo umožněno nálezy fosilní fauny. PP je tedy unikátním chráněným územím, jehož zachování je nezbytné pro další vědecký výzkum a stejně tak i pro výchovné účely. Obdobné odkryvy umožňují i laikovi získat představu o obrovských silách, které se podílely na utváření geologického podkladu našeho státu.

2.6 Zhodnocení výsledků předchozí péče a dosavadních zásahů do území a závěry pro další postup

Předchozí odstraňování dřevin ze skalních výchozů v severozápadní části území zřejmě nebylo dosti intenzivní, takže v současnosti je potřebné na jeho provádění klást důraz.

2.7 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize

V území se nepředpokládá kolize mezi různými zájmy ochrany přírody. Prioritou před parkovým využitím území musí být zachování geologických jevů.

3. Plán zásahů a opatření

3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ

3.1.1 Rámcové zásady péče o území nebo zásady jeho jiného využívání

a) péče o lesy

Porost lesního charakteru je možno ponechat spontánnímu vývoji s minimem zásahů až na následující výjimky. Cílem by mělo být přiblížení druhové skladby přirozené skladbě. Postupně se musí snižovat zastoupení AK: v současnosti na ploše CHÚ vyskytuje již poměrně málo starších jedinců, které je vhodné postupně odstraňovat (především starší již oslabené jedince); důkladně je potřeba odstraňovat veškeré zmlazení AK. Možné je doplnění dubem (DBZ) na uvolněných místech.

Pro odstranění akátu je obecně vhodné zásah naplánovat ve druhé polovině vegetační sezóny (cca srpen) tak, aby akát do zimy ještě obrazil. Zásadou je, že se zásah musí pravidelně opakovat, až do úplné likvidace akátu. Obdobné zásady by měly být uplatňovány i v odpovídajících částech zákonného ochranného pásma.

Nelze však připustit zarůstání dřevinami vlastních skalních partií s pražským zlomem. Ostatní dřeviny (mimo AK) vyřezávat mimo vegetační období.

b) péče o nelesní pozemky

Skalní výstupy v jižní polovině CHÚ udržovat bez dřevinné vegetace. Báze skal zarůstají především vysokou bylinnou vegetací - proto je vhodné tyto plochy cca 1x ročně vykosit

c) péče o rostliny a živočichy

Bez návrhu.

d) zásady jiných způsobů využívání území

Bez návrhu.

3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území

a) lesy

Segment	Popis zásahu	Naléhavost	Perioda opakování (roky)
pozemky 8/1 a 12	Postupné odstraňování AK (vybraných starších jedinců)	II	3
celé území	Postupné odstraňování zmlazení AK	II	2

c) objekty neživé přírody

Segment	Popis zásahu	Naléhavost	Perioda opakování (roky)
pozemky 1776/2 a 8/1	Odstraňování dřevin z vlastních skal	I-II	5
pozemek 1776/2	Kosení na bázi skal	II	1

3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností

V ochranném pásmu dbát především na eliminaci akátu. Vhodné je vhodné plochy udržovat jako běžnou městskou zeleň charakteru parkového lesa. Jinak bez návrhu.

3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu

Potřebné je provést obnovu pruhového značení a umístění informačních cedulí se základním popisem CHÚ.

3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území

V rámci novelizace zřizovacího právního předpisu by bylo vhodné definovat ty lomové body hranice území, které nejsou totožné s pozemkovými hranicemi.

3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností

Území je významnou součástí městské zeleně, regulační opatření však v území nejsou nutná, protože k poškozování území v současnosti nedochází.

3.6 Návrhy na vzdělávací využití území

Bez návrhu.

3.7 Návrhy na průzkum či výzkum území a monitoring

Bez návrhu.

3.8 Vztah k jiným plánům péče

Navazuje na předchozí plán péče 1999-2009.

4. Závěrečné údaje

4.1 Předpokládané náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů prací)

Druh zásahu (práce) a odhad množství (např. plochy)	Počet opakování	Orientační náklady za rok (Kč)	Orientační náklady za období platnosti plánu péče (Kč)
Jednorázové a časově omezené zásahy			
obnovu pruhového značení a umístění informačních cedulí			25 000,-
C e l k e m (Kč)			25 000,-
Opakované zásahy			
pozemky 8/1 a 12: Postupné odstraňování AK (vybraných starších jedinců)	4	5 000,-	20 000,-
Postupné odstraňování zmlazení AK	6	2 000,-	12 000,-
Odstraňování dřevin z vlastních skal	2	10 000,-	20 000,-
Kosení na bázi skal	13	1 500,-	19 500,-
C e l k e m (Kč)			71 500,-

4.2 Použité podklady a zdroje informací

Ústřední seznam ochrany přírody - Rezervační kniha

Farkač J., Král D. (2000): Návrh na sledování organismů a managementu ve zvláště chráněných územích hlavního města Prahy. – Ms. [uloženo na OOP Magistrátu hl. m. Prahy].

Kříž J. (1999): Geologické památky Prahy. Proterozoikum a starší prvohory. – Český geologický ústav, Praha, 278 p.

Kubíková J., Ložek V., Špryňar P. et al. (2005): Praha. In: Mackovčín P., Sedláček M. [eds.], Chráněná území ČR, svazek XII. - AOPK ČR et EkoCentrum Brno, Praha, 304 p.

4.3 Seznam mapových listů

- katastrální mapa (1:2880) – mapový list Gusterberg V.S. IV, 15-15
- Státní mapa 1:5000 – mapový list Praha 3-1
- Základní mapa České republiky 1:10000 – mapový list 12-24-19

4.4 Seznam používaných zkratk

Použito je standardní označení lesnický významných dřevin - viz např. Průša E. (2001): Pěstování lesů na typologických základech. - Lesnická práce.

4.5 Plán péče zpracoval

Ing. Karel Matějka, CSc.

Ing. Karel Matějka, CSc. – IDS, Na Komořsku 2175/2a, 143 00 Praha 4

Zpracováno podle „Osnovy plánů péče o národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky a jejich ochranná pásma“ schválené Ministerstvem životního prostředí dne 31.1.2009 a vyhlášky o plánech péče č. 60/2008 Sb. ze dne 11. února 2008.

Textové a tabulkové přílohy

Tabulky

Příloha I	Protokoly
Příloha II	Oznámení o schválení plánu péče orgánem ochrany přírody

Mapové přílohy

Mapa I	Orientační mapa území
Mapa II	Mapa parcelního vymezení
Mapa III	Ortofotomapa

Poznámka - v přiložených mapách je zájmové území vyznačeno podle vyhlášky 60/2008 Sb. s touto legendou:

 hranice chráněného území
--

Mapy jsou zpracovány v souřadném systému S-JTSK.